

Bölüm 22

AKUT VE KRONİK AĞRIYA PSİKİYATRİK YAKLAŞIM

Duygu ASLAN KUNT¹

Ağrı, tarih boyunca insanları tıbbi tedavi arayışına sevk eden evrensel bir yakındır. Periferik sinirlerin uyarılması ve bu uyarıların çeşitli yollarla beyine gitmesi sonucu ağrı hissedilir. Bu iletim sırasında ağrı birçok değişim sürecinden geçer, farklı uyarılarla ve deneyimlerle birleştirilir. Sonuçta, ilk uyarandan oldukça farklı bir şekilde algılanabilir. Ağrının algılanması, tanınması ve ağrıya gösterilen tepki bu nedenle bireyseldir (1, 2).

Tarihsel olarak, kronik ağrı için biyomedikal tedavi modeli öncelikle fiziksel semptomları hafifletmeye odaklanmıştır. Örneğin, bel ağrısı çeken bir kişiye ilaç tedavisi, enjeksiyonlar ve cerrahi müdahaleler uygulanmaktadır. Tüm bu tedavi modalitelerine rağmen hastaların yarısından azı iyileşmektedir ve ilaçların, özellikle de opioidlerin uzun vadeli faydaları çok sınırlı olmakla birlikte yüksek risklere sahiptir (3,4).

Ağrıda psikososyal faktörlerin rolü ve eşlik eden psikiyatrik bozukluklar uzun zamandır araştırılmaktadır. Ağrı, biyolojik bir nedene bağlı olarak başlasa da, süregelenleştikçe duygusal ve bilişsel etkenler devreye girerek psikiyatrik bozukluklar gelişebilir. Kimi zaman da ağrı psikiyatrik bozukluğun bir belirtisidir ve tedavisinde ağrıya yönelik biyomedikal müdahaleler yerine psikiyatrik yaklaşımlar gerektirir (1, 5).

Son yıllarda, ağrı alanı gelişmiş ve kronik ağrıyı nasıl kavramsallaştırdığımız ve tedavi ettiğimizdeki psikososyal faktörlerin rolü giderek daha fazla kabul edilmeye başlanmıştır. Ağrı ve ağrı yönetimi hakkında elde edilen bilgilerdeki bu değişim, kronik ağrı yönetimi bağlamında psikoloji ve psikiyatri rolünün ilerletilmesine yardımcı olmuştur. Ağrının fizyolojik, emosyonel, bilişsel, sosyal, çevresel faktörlerin birbirleriyle olan ilişkileri sonucunda gelişen karmaşık yapısı gereği

¹ Uzman doktor, Aydın Devlet Hastanesi, drduyguaslan@gmail.com

yaşamı dayanılmaz hale getiren bir boyuta ulaşabilir. Psikiyatrik bozukluklar, kronik ağrıya sıklıkla eşlik eder. Ayrıca, depresyon ve anksiyete bozuklukları kronik ağrıya bağlı gelişebilir. Nihayetinde, ağrının duygusal bağlamının açıkça değerlendirilmesi, kapsamlı ve bireysel bir tedavi planı oluşturmak için gereklidir.

Birçok yönden, psikiyatristler, kronik ağrı ile zihinsel sağlık arasındaki karmaşık ara yüzün ele alınmasına yardımcı olacak eşsiz bir konumdadır. Son yıllarda, kronik ağrı yönetimi için kılavuzlar, biyopsikososyal modeli ve semptomların ortadan kaldırılmasından ziyade fonksiyonel iyileşmeyi ve yaşam kalitesini hedeflemenin önemini vurgulamaya başlamıştır. Depresyon ve diğer psikiyatrik bozuklukları tanıma ve teşhis etmedeki boşluklar açık bir sorun oluşturabilmektedir. Psikiyatrik komorbiditelere değinmemek, tedavide biyopsikososyal bir yaklaşımı takip etmemek ağrı yönetiminde ilerlemeyi engelleyecek ve büyük olasılıkla hastaların önemli bir bölümünde uzun süreli yetiyitmine katkıda bulunacaktır (9).

Anahtar Kelimeler: Akut ağrı, kronik ağrı, psikiyatrik yaklaşım, biyopsikososyal yaklaşım

KAYNAKÇA

1. Kara H, Abay E. Kronik ağrıya psikiyatrik yaklaşım. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2000; 1(2):89-99
2. Goesling J, Lin LA, Clauw DJ. Psychiatry and Pain Management: at the Intersection of Chronic Pain and Mental Health. *Current psychiatry reports*. 2018;20:12
3. Kalso E, Edwards JE, Moore RA, et al. Opioids in chronic non-cancer pain: systematic review of efficacy and safety. *Pain*. 2004;112(3):372-80.
4. Furlan AD, Sandoval JA, Mailis-Gagnon A, Tunks E. Opioids for chronic noncancer pain: a meta-analysis of effectiveness and side effects. *CMAJ*. 2006;174(11):1589-94.
5. Elbi H. Kronik ağrıda psikiyatrik değerlendirme. *TOTBİD Dergisi*. 2017; 16:169-173
6. Becker WC, Edmond SN, Cervone DJ, et al. Evaluation of an integrated, multidisciplinary program to address unsafe use of opioids prescribed for pain. *Pain Med*. 2017;1-6
7. Seal K, Becker W, Tighe J, et al. Managing chronic pain in primary care: it really does take a village. *J Gen Intern Med*. 2017;32(8):931-4.
8. Dahl JL, Saeger L, Stein W, et al. The new JCAHO pain assessment standards: implications for the medical director. *J Am Med Dir Assoc* 2000;1(6 Suppl):S24-31.
9. Institute of Medicine (2011) Committee on Advancing Pain Research, Care, and Education. *Relieving Pain in America: A Blueprint for Transforming Prevention, Care Education, and Research*. Washington, DC: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/13172>.
10. Akbıyık Dİ, Torun Ç. Ağrı ve psikiyatrik hastalıklar. *Türkiye Klinikleri Aile Hekimliği Özel Dergisi* 2011; 2(2): 44-47.
11. Güleç G, Güleç S. Ağrı ve ağrı davranışı. *Ağrı*, 2006, 18(4): 5-9
12. Turk DC, Monarch ES. (2002). Biopsychosocial perspective on chronic pain. In *Psychological approaches to pain management: A practitioner's handbook*, 2nd ed. DC Turk, RJ Gatchel (Eds.). New York: Guilford Press. Pp. 3-29.
13. Vlaeyen JWS, Crombez G. Fear and pain. *Pain Clinical Updates* 2007; 15. Seattle, WA: IASP.
14. Von Korff M, Alonso J, Ormel J, et al. Childhood psychosocial stressors and adult onset arthritis: Broad spectrum risk factors and allostatic load. *Pain* 2009. 143(1):76-83
15. Fernandez E, Kerns RD. (2008). Anxiety, depression, and anger: Core components of negative affect in medical populations. In *The Sage handbook of personality theory and testing*, Vol. 1:

- Personality theories and models. G. J. Boyle, D. Matthews, D (Eds.). Saklofske. London, UK: Sage Publications. Pp. 659-676.
16. Gureje, O. Comorbidity of pain and anxiety disorders. *Current Psychiatry Reports* 2008; 10:318-322.
 17. Park SH, Sonty N. Positive affect mediates the relationship between pain-related coping efficacy and interference in social functioning 2010. *Journal of Pain* 11(12):1267-1273.
 18. Fisher MN, Snih SA, Ostir GV, Goodwin JS. Positive affect and disability among older Mexican Americans with arthritis. *Arthritis Care & Research* 2004; 51(1):34-39.
 19. Karoly P, Ruehlman LS. Psychological "resilience" and its correlates in chronic pain: Findings from a national community sample. *Pain* 2006; 123(1-2):90-97.
 20. Kehlet H, Jensen TS, Woolf CJ. Persistent postsurgical pain: Risk factors and prevention. *Lancet* 2006; 367:1618-1625.
 21. Miller LR, Cano A. Comorbid chronic pain and depression: who is at risk? *J Pain*. 2009;10(6):619-27
 22. Bair MJ, Robinson RL, Katon W, et al. Depression and pain comorbidity: a literature review. *Arch Intern Med*. 2003;163(20): 2433-45.
 23. Lepine JP, Briley M. The epidemiology of pain in depression. *Hum Psychopharmacol*. 2004;19(Suppl 1):S3-7.
 24. Kroenke K, Wu JW, Bair MJ, et al. Reciprocal relationship between pain and depression: a 12-month longitudinal analysis in primary care. *J Pain*. 2011;12(9):964-73.
 25. Fishbain DA, Cutler R, Rosomoff HL, et al. Chronic pain associated depression: antecedent or consequence of chronic pain? A review. *Clin J Pain*. 1997;13(2):116-37
 26. Atkinson JH, Slater MA, Patterson TL, et al. Prevalence, onset and risk of psychiatric disorders in men with chronic low back pain: a controlled study. *Pain* 1991;45(2):111- 21
 27. Nicassio PM, Wallston KA. Longitudinal relationships among pain, sleep problems, and depression in rheumatoid-arthritis. *J Abnorm Psychol*. 1992;101(3):514-20.
 28. Gureje O, Simon GE, Von Korff M. A cross-national study of the course of persistent pain in primary care. *Pain*. 2001;92(1-2):195- 200.
 29. Magni G, Moreschi C, Rigattiluchini S, et al. Prospective study on the relationship between depressive symptoms and chronic musculoskeletal pain. *Pain*. 1994;56(3):289-97.
 30. Arnow BA, Hunkeler EM, Blasey CM, et al. Comorbid depression, chronic pain, and disability in primary care. *Psychosom Med*. 2006;68(2):262-8.
 31. Borsbo B, Peolsson M, Gerdle B. The complex interplay between pain intensity, depression, anxiety and catastrophising with respect to quality of life and disability. *Disabil Rehabil*. 2009;31(19):1605-13.
 32. Goesling J, Henry MJ, Moser SE, et al. Symptoms of depression are associated with opioid use regardless of pain severity and physical functioning among treatment-seeking patients with chronic pain. *J Pain*. 2015;16(9):844-51
 33. Katona C, Peveler R, Dowrick C, et al. Pain symptoms in depression: definition and clinical significance. *Clin Med*. 2005;5(4):390-5.
 34. Kroenke K, Spitzer RL, Williams JB. Physical symptoms in primary care: predictors of psychiatric disorders and functional impairment. *Arch Fam Med* 1994;3:774-9.
 35. Fields H. Depression and pain: a neurobiological model. *Neuropsychiatry, Neuropsychology, Behavior Neurology* 1991;4:83-92.
 36. Fishbain DA. Approaches to treatment decisions for psychiatric comorbidity in the management of the chronic pain patient. *Med Clin North Am* 1999; 83:737- 760.
 37. Elbi H. Kronik Ağrının Psikiyatrik Özellikleri. İ Yeğül (ed): Ağrı ve Tedavisi'nde, İzmir, Yapım Matbaacılık, 1993, s.135-152.
 38. Croft PR, Papergeorgiou AC, Ferry S, et al. Psychologic distress and low back pain: evidence from a prospective study in the general population. *Spine* 1995;20(24):2731-7.
 39. King SA. Pain Disorders. In RE Hales, SC Yudofsky, JA Talbott (Eds.). *Textbook of Psychiatry*. Washington: American Psychiatric Press. 1999: 1003-24.

40. Lynch M. Antidepressants as analgesics: a review of randomized controlled trials. *J Psychiatry Neurosci* 2001; 26(1):30-6.
41. Fava M, Mallinckrodt C, Dekte M. The effect of duloxetine on painful physical symptoms in depressed patients: do improvements in these symptoms result in higher remission rates? *J Clin Psychiatry* 2004; 65(4): 521-30.
42. Reich J, Tupin JP, Abramowitz SI. Psychiatric diagnosis of chronic pain patients. *Am J Psychiatry* 1983;140:1495- 8.
43. Fishbain DA, Goldberg M, Meagher BR, et al. Male and female chronic pain patients categorized by DSM-III psychiatric diagnostic criteria. *Pain* 1986;26:181-97.)
44. Luerding R, Weigand T, Bogdahn U, Schmidt-Wilcke T. Working memory performance is correlated with local brain morphology in the medial frontal and anterior cingulate cortex in fibromyalgia patients: structural correlates of pain-cognition interaction. *Brain* 2008; 131: 3222– 31.
45. Stahl MS. (2015) Stahl'ın Temel Psikofarmakolojisi (4. Baskı). (Tunç Alkın Çev. Ed.) İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi.
46. Tang, NK, Crane C. Suicidality in chronic pain: A review of the prevalence, risk factors and psychological links. *Psychological Medicine* 2006; 36(5):575-586.
47. Cesar A. Arango-Dávila, Hernán G. Rincón-Hoyos. Depressive disorder, anxiety disorder and chronic pain: Multiple manifestations of a common clinical and pathophysiological core. *Revista Colombiana de Psiquiatría* 2018; Volume 47, Issue 1, 46-55
48. Williams DA. The importance of psychological assessment in chronic pain. *Curr Opin Urol* 2013;23(6):554–9.
49. Tracey I, Mantyh PW. The cerebral signature for pain perception and its modulation. *Neuron* 2007;55(3):377–91.
50. Li CY, Mao X, Wei L. Genes and (common) pathways underlying drug addiction. *PLoS Computational Biology* 2008; 4(1):e2
51. Kim, H, Dionne RA. Genetics, pain, and analgesia. *Pain Clinical Updates* 2005; 13(3). Seattle, WA: IASP
52. Tütüncü, R, Günay, H. Kronik ağrı, psikolojik etmenler ve depresyon. *Dicle Tıp Derg / Dicle Med J Cilt / Vol* 38, No 2, 258-263
53. Campbell CM, Edwards RR. Ethnic differences in pain and pain management. *Pain Manag* 2012;2(3):219–30.
54. Merry B, Campbell CM, Buenaver LF, McGuire L, Haythornthwaite JA, Doleys DM, Edwards RR. Ethnic Group Differences in the Outcomes of Multidisciplinary Pain Treatment. *J Musculoskeletal Pain* 2011;19(1):24–30.
55. Balderson, BHK, Lin EHB, Von Korff M. (2004). The management of pain-related fear in primary care. In *Understanding and treating fear of pain*, edited by G. J. Asmundson, J. W. S. Vlaeyen, and G. Crombez. Oxford, England: Oxford University Press. Pp. 267-292.
56. Turk DC, Theodore BR. (2011). Epidemiology and economics of chronic and recurrent pain. In *Clinical pain management: A practical guide*. ME Lynch, KD Craig, PWH Peng. (Eds.). Blackwell Publishing Ltd. Pp. 6-13
57. Sullivan, MJL, Thorn B, Haythornthwaite JA, et al. Theoretical perspectives on the relation between catastrophizing and pain. *The Clinical Journal of Pain* 2001. ; 17(1):52-64.
58. Keefe FJ, Somers TJ, Kothadia SM. Coping with pain. *Pain Clinical Updates* 2009 ; 17(5). Seattle, WA: IASP.
59. Kocatürk U. Açıklamalı tıp terimleri sözlüğü. 7. Baskı, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi. 1997, 701-702.
60. Babacan A, Bakar EE. (2010). Ağrı ve Tedavisinde Nöropsikiyatrik Yaklaşımlar. Erdal Işık, Umut Işık (Ed.), *Psikiyatrik Belirtili Bedensel Bozukluklar içinde* (s. 501-525). İstanbul: Tenedoks Yayıncılık
61. Özmen M. Bedenselleştiren hastaya yaklaşım. *Klinik Gelişim* 2009; 22(4): 34-38
62. Schappert SM. National Ambulatory Medical Care Survey: 1989 summary. National Center for Health Statistics. *Vital Health Stat* 1992; 13(110): 1–80.

63. Owens-Salters E, Gatchel RJ, Polatin PB. Changes in psychopathology following functional restoration of chronic low back pain : a prospective study. *Journal of Occupational Rehabilitation*, 1996;6:215-223
64. De Gucht V, Fischler B. Somatization: A critical review of conceptual and methodological issues. *Psychosomatics*, 2002, 43: 1-9.
65. Gabbard, GO. (2009). *Gabbard's Treatments of Psychiatric Disorders*. (Köksal Alptekin, Özgür Öztürk, Çev. Ed.) Ankara: Veri Medikal Yayıncılık.
66. Hauser W, Wolfe F, Tolle T, et al. The role of antidepressants in the management of fibromyalgia syndrome: a systematic review and meta-analysis. *CNS Drugs*. 2012;26(4): 297–307.
67. Mercier A, Auger-Aubin I, Lebeau JP, et al. Evidence of prescription of antidepressants for non-psychiatric conditions in primary care: an analysis of guidelines and systematic reviews. *BMC Fam Pract*. 2013;14:55.
68. O'Malley PG, Balden E, Tomkins G, et al. Treatment of fibromyalgia with antidepressants: a meta-analysis. *J Gen Intern Med*. Sep 2000;15(9):659–66.
69. Kroenke K, Krebs EE, Bair MJ. Pharmacotherapy of chronic pain: a synthesis of recommendations from systematic reviews. *Gen Hosp Psychiatry*. 2009;31(3):206–19.
70. Krebs EE, Gaynes BN, Gartlehner G, et al. Treating the physical symptoms of depression with second-generation antidepressants: a systematic review and metaanalysis. *Psychosomatics*. 2008;49(3): 191–8.
71. Goldenberg DL, Burckhardt C, Crofford L. Management of fibromyalgia syndrome. *JAMA* 2004;292(19):2388-95.
72. Langemark M, Loldrup D, Bech P. Clomipramine and mianserin in the treatment of chronic tension headache: a double-blind, controlled study. *Headache* 1990;30(3):118-21.
73. Holmgren A, Wise MG, Bouckoms AJ. Pain management. In: Wise MG, Rundell RJ, editors. *Textbook of Consultation-Liaison Psychiatry*, Washington, DC, American Psychiatric Publishing 2002: 989-1013.
74. Kaptchuk, TJ, Kelley JM, Conboy LA, et al. Components of placebo effect: Randomised controlled trial in patients with irritable bowel syndrome. *British Medical Journal* 2008; 336(7651):999-1003.
75. Smith MY, DuHamel KN, Egert J, et al. Impact of a brief intervention on patient communication and barriers to pain management: Results from a randomized controlled trial. *Patient Education and Counseling* 2010; 8(1):79-86
76. Sveinsdottir V, Eriksen HRE, Reme SER. Assessing the role of cognitive behavioral therapy in the management of chronic nonspecific back pain. *Int J Behav Med*. 2014;21:S42.
77. Morley S, Eccleston C, Williams A. Systematic review and metaanalysis of randomized controlled trials of cognitive behaviour therapy and behaviour therapy for chronic pain in adults, excluding headache. *Pain*. 1999;80(1–2):1–13.
78. Smeets RJEM, Vlaeyen JS, Kester ADM, et al. Reduction of pain catastrophizing mediates the outcome of both physical and cognitive-behavioral treatment in chronic low back pain. *Journal of Pain* 2006; 7(4):261-271.
79. Buse DC, Andrasik FA. (2010). Headaches in primary care. In *Handbook of cognitive behavioral approaches in primary care*. R. A. DiTomasso, B. A. Golden, and H. Morris (Eds.). New York: Springer Publishing Co. Pp. 655-677.
80. Woby SR, Watson PJ, Roach NK, et al. Coping strategy use: Does it predict adjustment to chronic back pain after controlling for catastrophic thinking and self-efficacy for pain control? *Journal of Rehabilitation Medicine* 2005; 37(2):100-107.
81. Keefe FJ, Rumble ME, Scipio CD, et al. Psychological aspects of persistent pain: Current state of the science. *Journal of Pain* 2004; 5(4):195-211.